

NEMSKI JETNIKI, ki so bili poslanji na otok Ciprus (Cypres) so morali graditi barake, v katere Angleži naseljujejo tiste Žide, ki se skušajo nepostavno priseliti v Palestino. Gornje je prizor takih priseljevcev. Bili so primorani nazaj iz palestinskega pristanišča in v spremstvu angleških bojničkih ladij bili izkrcani na Cipresu. Židje po svetu se čudijo, da-lj je Hitler res premagan. Kar se njih tiče, ni se. Je pa že precej dezel, ki so zidom dale popolno svobodo. Ena izmed njih je Jugoslavija.

Diplomati zbegani in graditev miru v negotovosti

Mirovna pogodba z Italijo. — Vatikan brani krivde duhovnikov. — Anglija za ščitenje Židov v Bolgariji, a ne v Palestini

Mirovna pogodba z Italijo je deloma pod streho — seveda ne tako, da bi bila pravična in po volji Jugoslavije. Skrupsana je v duhu kompromisa, ki so ga med anglo-ameriško koalicijo in "slovenskim" blokom izposlovali Francozi.

Meja ni zasnovana po točno jezikovni črti in načrtu, kot je bil prvotno odobren, določa Gorico Italiji.

Kaj naj bo "samostojni" Trst? Glede Trsta, o katerem je več na drugem mestu na tej strani, je bilo prve tedne mirovne konference v Parizu načrtovanje preverjanja. Oziroma je bil Trst le preteza za mirjenje diplomatične bitke med zapadnimi silami (Ameriko in Anglijo) ter Sovjetom.

Vsekakor se anglo-ameriška diplomacija iz prve svetovne vojne ni veliko naučila. Kajti će se bi — ne bi skušalo ustvariti iz Trsta nov Danzig (Gdansko).

Kot so podarjali jugoslovanski diplomati je sedanja rešitev tržaškega problema še veliko slabše zasnovana kot pa je bil takozvani poljski koridor in Gdansk.

Trst bi lahko računal na sijajno bodočnost in blagostanje, le, ako bi ga dobila Jugoslavija. V sedanjem stanju pa bo predmet večnih sporov in ljudstvo v njem s tako uredbo pa nezadovoljno.

Delegati Sovjetske unije so predlagali, da naj bo Trst — če že ne sme pod Jugoslavijo, popolnoma svobodno mesto. To je, da naj imajo volitci vso moč dočišči si ustavo Trsta in zaledja in da naj ima glavar nad mestom, ki ga določijo "zdrženi narodi", le pravico vetrirati postave, ne pa jih razveljavljati in ne jih uvajati z dekreti po svoji volji.

Angleži in Američani so bili proti temu predlogu. Boje se slovenske in pa "komunistične" večine v Trstu, pa bi rajše, da vlada nad njim ostane v njihovih rokah.

Cerkev spletak

V ta nevšečni boj med zavezniški se je zelo umesal tudi paž. On smatra, da je Jugoslavija krenila preveč na levo in v tem stanju da se je znesla posebno nad katoliško duhovščino. V pomoč pri tem mu je tržaški nadškof, ki je do padca Mussolinija zvesto služil fašizmu, a se-

Edvard Kardelj: "Zapadne sile se žogajo s Trstom v nesrečo mesta"

Tržaško vprašanje je nekako rešeno tako, kot se je velika četvorica v naprej sporazumela. Andrej Višinski je dejal, da vse nasprotovanje načrtu anglo-ameriške zveze ni nič pomagalo in tako je i Sovjetska unija pristala v kompromis.

Podpredsednik jugoslovanske vlade Edvard Kardelj, ki velja za enega najboljših diplomatov in sociologov na pariški mirovni konferenci, je označil politiko zapadnih sil z ozirom na vprašanje Julijskih krajina za prevaro.

Dokazoval je v—luči realnosti—kako nesmiselno je, kar počno. Ampak je bil bob ob steno. Nato je vedal po svoje, kar misli, in časnikarski poročevalci so ugotovili, da je govoril po pravici in v dobro za ljudstvo tistih krajev, ne pa za kake imperialistične interese.

Tako je med drugim ob koncu pogajanj glede mirovne pogodbe z Italijo omenil, da se mednarodni državniki na koristi ljudstva v Julijski krajini vse premožno ozirajo. V uvidu pa imajo (misil je angleške in ameriške diplome) le kako bi mladi Jugoslaviji stavili čimveč zaprek.

Dejal je, da si anglo-ameriški interesi zasnavljajo spremeniti Trst v njihovo ekonomsko, politično in vojaško bazo."

V ta namen je Trstu medavezniška vojaška komisija (anglo-ameriška) že dala veliko posojilo, ki ga je med drugim deležna ameriška Standard Oil korporacija in razne druge anglo-ameriške družbe.

Trst so si angleški in ameriški diplomati zamislili za nekak vhod v Jugoslavijo, ne za njen izhod na morje.

"Ako vam bi bilo res za koristi tržaškega prebivalstva, bi mu dovolili carinsko unijo z Jugoslavijo in druge tesne gospodarske zveze z njo, ker mesto je od nje odvisno in pa seveda od drugih del centralne Evrope, ki podpirajo jugoslovanske težnje glede tega mesta. Toda v Londonu in Washingtonu nočajo o tem nič slišati in tudi v Parizu se delajo gluhe."

"Nekega dne bo vam tega žal," je rekel Kardelj Byrnesu Bevinu in Bedaultu. Reporterji so se čudili, kako da njegovi mogočni argumenti med temi trpmi niso nič zaledli.

Dalje je Kardelj Američanom in Angležem očital, da imajo v načrtu spremeniti Trst v njihovo kapitalistično trdnjavo. "Prekujujete banke, tovarne, zemljišča, stavbišča — sploh vse, kar je naprodaj pod vašo kontrolo. In pod to znamko hočete označiti Trst za "svobodno mesto"! Ne dovolite pa, da bi v njemu imeli vodilno, odločujočo besedo prebivalci — slovenški, italijski in drugi, ker se vam tu gre za vojno in ekonomsko bazo, ne pa za načela, ki ste jih naglašali med vojno."

Ampak kakor tu Wallace, tako je tudi tam govoril Kardelj na gluha ušesa. Tržaško vprašanje je ostalo v bistvu nerešeno vzlic "sporazumu".

Križa v Braziliji

Brazilija je prirodno silno bogata dežela, toda ena najbolj revnih izmed večjih "republik" v latinski Ameriki. Draginja v nji je neznašna in v avgustu in septembra so nastali v glavnem mestu tolikšni nemiri — oziroma protesti proti višanju cen, da je policija nastopila s silo in izgubljenih je bilo pri tem nekaj življenj izmed onih, ki so razgrajali proti gladi, pobijali

šipe na trgovinah in lučali kamnje v policije. Trgovci so brzeli spuščati železne zastore na izložbenih okna in prodajalne zaklenili, vzliz temu so jih demonstranti precej oplenili in razbili.

Tak je gospodarski položaj v Braziliji. Krivo danj se ne more pripisati ne Rusiji, ne "komunistom". Vendar pa je bil komunistični poslanec Trifino Correia vsled teh nemirov aretiran vzliz svoji poslanski imuniteti.

Ampak reakcija v Italiji, Nemčiji in drugod pa na Washington apelira, da naj naša armada ostane v Evropi, sicer se utegne dogoditi "komunistični" puč in krščanske civilizacije bi bilo s tem "konec".

Strah borzijanov pred novim polom

Mnogi ekonomski veščaki ugičajo, da se pomikamo v nov finančni krah, a večinoma menijo, da ne bo tako poguben, kot je bil zadnji. Kajti bančne vloge za male vlagatelje so zaščitene, enako v hranilnih in stavbinskih društvin in banke so boljšim nadzorstvom kot pa so bile do leta 1930.

Vendar pa smo vzlic temu v negotovosti... Kajko naj bi bilo sploh mogoče zaiti v krizo sedaj, ko nam vsega manjka: avto, železnin, refrigeratorev, peči, obleke, obuval, mesni itd.

Nekaj je v našem gospodarstvu narobe, kar se pozna najbolj na borzah. Predvsem na newyorški, ki je sedaj glavna na svetu.

Halo, delnice padajo od ene-

ga do sedem dolarjev in špekulant so za milijardo in več na "izgubi" v teku par ur.

Potem se dogodi kak politični trik in delnice spet zležejo kvíšku.

Resigniral je Wallace in še bolj navzgor.

Ampak če kje, se posebno na borzi v New Yorku pozna, kako v negotovosti je svet. Vse zastonj, nihče ne more špekulantov prepričati, da smo gospodarsko, politično, diplomatsko in militarično na trdnih tleh.

Ko je prošli petek predsednik Truman odslovil iz svojega kabinta trgovskega tajnika Wallacea, so se cene delnicam manoma dvignite.

A ko je Wallace par dni prej govoril za spravljivo politiko s

"Jesti moraš! Ce mi ne proda mesar v legalni messnici, je treba na črno borzo!"

Okupacijske armade postajajo zlo ne pa jamstvo za mir

Ko se je propaganda proti okupacijskim četam Sovjetske unije najbolj razvila, je revija "Novi čas" v Moskvi objavila nekaj statistike o okupacijskih armadah Velike Britanije in nato o ameriških in nizozemskih ter drugih zasedbenih četah.

"To, kar počne s svojimi armadami v raznih krajih po svetu Velika Britanija, ne obeta miru nič sigurnosti," pravijo "Novi čas". In isto velja za Zedinjene države.

Gori omenjena revija v Moskvi ugotavlja, da ima Anglia 100,000 mož v Indoneziji, ravno toliko v Grčiji, 200,000 v arabskih deželah, okrog 50,000 v Perziji (Iranu), 150,000 v Trans-Jordanu, kakih 80,000 v Palestini, mnogo tisoč v Indo-Kini, več sto tisoč v Indiji, na tisoče v Nemčiji, na Norvežkem, Danskem, Kitajskem itd.

Zed. države imajo veliko armado v Nemčiji, v Avstriji, Italiji, v severnih deželah, na Kitajskem, Japonskem, v Koreji, v Julijski krajini (na Primorskem), v Franciji in še marsik.

Ruske čete so v Nemčiji, Avstriji, v Rumuniji, Madžarski in nekaj v Bolgariji in pa v Koreji. Od drugod so se skoro vse že umaknile.

Diplomati teh dežel se prekajo, čemu treba teh okupacijskih armad, oziroma v kakšne namene katera izmed njih zaslužuje. Moskva trdi — ima vzrok za to — da je angleška armada na Grškem zaščitnica reakcije. Enako, da je varovala Indonezijo na nizozemske imperialiste in Indo-Kino za francoske magnate. Enako, da Anglia vzdržuje armado v svojih kolonijah za pokroviteljstvo izkorisčevalcev kolonialnih ljudstev in v Indiji pa, da jo drži v podjarmljenju.

Od kar se je sedanja angleška vlada odločila dati Indiji priložnost za samovladje, se je slika, saj kar se tega velikega teritorija tiče, precej spremeniла, drugod pa gre še vedno "po starem".

Kritiki n. pr. naši vladci očitajo, da čeprav smo dali Filipinom "neodvisnost", so bolj odvisni od ekonomske nadvlade kapitalizma Zed. držav kot še kdaj. To dokazuje tudi upori ubožnih filipinskih dininarjev.

Na Kitajskem je močno gibanje, ki pritska na vlado v Washingtonu, da naj odpokliče našo armado z domov in da naj nehamo oboroževati in financirati diktatorja Čiang Kai-sheka ter njegove tolpe.

Slovenci v Primorskem bi radi, da bi naši vojaki — sedaj ko je vojne vendar že dolgo konec, odšli in pustili ljudem tam, da si sami odločijo, kako si že zlorabiti svojo bodočnost.

Ampak reakcija v Italiji, Nemčiji in drugod pa na Washington apelira, da naj naša armada ostane v Evropi, sicer se utegne dogoditi "komunistični" puč in krščanske civilizacije bi bilo s tem "konec".

Pravzaprav je že od zmeraj tako. Le v strašni ekonomski krizi, ki je trajala od leta 1929 pa do pričetka vojne, se je pojavil na iniciativi pokojnega predsednika takozvan "new deal", ne zato da si zgraditi nov socialni red — temveč da starega reši.

To se je vladajočemu sloju posrečilo in tako smo spet tam kakor pred letom 1929 in spet pred novo "depresijo", kakor smo bili takrat.

Sedaj je političnemu odboru unij CIO, raznim politikom AFL ter železničarskih ter drugih unij znano, da so bili v zveznem kongresu, ki mu s to jesenjo poteka termin, teheni in da imajo v zvezni administraciji manj veljave kot pa še kdaj v zadnjih dvanaestih letih. Toliko bolj na konju pa so lobisti velekorporacij.

Kaj sedaj, se vprašujejo v političnem odboru unij CIO? Odgovarjajo si da naj se boj za izvolitev "delavskih priateljev" na demokratski in republikanski listi nadaljuje. Kar se tiče prihodnjih predsedniških volitev, pa so tako v skrbih. Harry Truman jih je "razočaran". Mnogim se zdi, da ni bilo prav, ker so na konvenciji demokratske stranke leta 1944 zavrgli Wallacea, ki je priznan naprednjak, in pristali agitirati za Trumana, o katerem so dobro vedeli kaj in kdo je — namreč da za napredno stvar ne bo mogel storiti nikoli kaj prida.

Ako bi bil Roosevelt hotel, bi bil ob nastopu v svojo službo lahko podržal banke in uvedel razne druge dalekosežne TRAJNE socialne reforme namesto da je bil le za skromni relif brezposelnim in za miliardno posojila bankrotiranemu kapitalizmu.

A zgodilo se je. Sedaj se trakovi na newyorški borzi spet nervozno premikajo, špekulatori se prepehavajo in takozvani ekonomski veščaki pa ugibajo, kdaj se na nas plaz depresije znova usuje.

Ali je za unije vredno utikati se v politiko take sorte, ki je oslonjena na "naše stare tradicije", ali po domače, na profitarstvo? Kako da ni med njimi še vedno nikogar, ki bi zavrgel to zmotno taktiko in se izreknel za socializem, ker sedaj je že čas. V polomih se bo kaj lahko dogodilo, da dobimo fašizem. Unije bi še posebno morale razumeti to dejstvo in skrbeti, da se ne bi uresničilo.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

V Montrealu v Kanadi se vrši vodstvo AFL sporočilo, da mora ostati takoj, kot je, ali pa bo razdor še hujši kakor je že. Pravijo, da kogar hočejo bogovi pogubiti, ga udarijo s spletoto.

Vladimir Maček je menda zares maček. Mnogi Hrvati mu očitajo, da je tak zato, ker je "kranskega pokolenja". To ne drži. On se izdaja za Hrvata, za seljaka in za nasprotnika sedanje Jugoslavije, ne zato, kar je "kranskega rodu" temveč radi tega, ker je reakcionar. V uru preizkušnje se je izkazal kaj je. Ni pogbenil pred Hitlerjem. Ne pred Mussolinijem. Ne pred Pavelcem. Izkotali se je iz Hrvatske šele ko je bila osvobojena. Ta starci "kranjec" bo baje eden glavnih pomočnikov v obrambi zagrebškega nadškofa Stepinca. Ni dobro, ker se morajo Hrvati v teh težkih časih ukvarjati s takimi stvarmi.

V New Yorku je mestni zdravstveni odbor odločil, da ako dobiš ščurka v kavi, smeš restavraciji zanj zaračunati \$2. To je dobro in ni. Kajti ako neče plačati kave, prineset ščurka lahko s sabo in ga vrže v izpraznjeno kupo. Pa poklicniček natakarja, češ o, you, itd. Tak raket se torek se ne obnesel.

V Chicagu je dnevnik "Sun" podvzel kampanjo za očiščenje restavracij. Baje je v njih podgan, ščurkov, muh in kaj še se ve koliko druge golazni toliko. (Konec na 5. strani.)

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DŽLAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Država, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROČNINA v Združenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za prihoditev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Ali je tretja svetovna vojna

res že kakor na pragu?

Člani kongresne vojne komisije, ki so se vrnili iz svojih raziskovanj na Japonskem, Kitajskem, v Koreji ter na otokih po Pacifiku, so prinesli s sabo ob svoji vrhunski mnenja, naj se obrožujemo hitreje in čim bolj učinkovito, kajti vojna s Sovjetsko unijo je neizogibna.

Trgovski tajnik Henry Wallace ne verjamame v to teorijo, kar je javno poudaril in za to svoje poštene prepričanje je mora resignirati.

Tako je Rooseveltova politika bila v demokratski stranki do kraja porazena, oziroma pogažena in triumfiral je kapitalizem, ki hčiže zaježiti pod krinko demokracije vse, kar stremi po izboljšanju življenskih razmer za človeštvo.

Kongresnik Short (rep. iz Mo.) je po vrtnitvi v Zed. države dejal, in to z veliko gorenostjo, da se bodo Japonci v prihodnji vojni borili v ameriških uniformah.

Borili proti komu? Kajpada, proti "slovanskemu bloku". In zakaj? Seveda, "za naš način življenja!" Ne bo dolgo, ko se bo tudi Nemce oblikovali v naše uniforme, saj v anglo-ameriški coni, da se bodo borili za private enterprise in take reči, ki jih tu in v Angliji označujemo za demokracijo in kdo ve kaj še za vse druge take reči, ki naj-pomenjajo svobodščine, blagostanje, itd.

Ako pripravljamo Japonce na bodočo vojno na naši strani, je tu vprašanje, komu v korist? Mar na ameriški kapitalizem že prej oborilo japonsko armado in mornarico — seveda za drag denar — in s tem omogočil, da je udarila na Pearl Harbor?

In ako jo general MacArthur namerava spet mobilizirati, ali to v korist miru, ali pa le za obvarovanje kapitalizma, čigar glavnega trdnjava sedaj so Zed. države?

Kadar kongresni vpijejo, zaženimo bombe na Moskvo, na Beograd, na vse, "ki so proti nam", je to znamenje, da smo mi tisti, ki ščujemo v vojni.

Čemu? Tega ameriško ljudstvo ne razume, ne razume zato, ker nim pred sabo drugega kakor radio, dnevniške in takozvané magazine. Vse troje kontrolirajo multimilijonarji in njihni advokati. Kongres, ki je preminil, jim je služil. Naši diplomati so vse iz njihnih vrst.

Kongresnik Short, ki je stvari v imenu vlade preiskoval, je 16. septembra dejal, da imamo pred sabo dve najnevarnejši točki: Vprašanje Trsta in Primorske, ter Koreje.

Tržaški problem je sicer sedaj nekako "rešen", ne pa še Koreja.

Nam se gre za sistem, v katerem ima izkorisčanje največjih privilegij. To je, izkorisčanje za privatni profit. A ljudstva se temu upirajo tako zelo, da se jim mogoteli čudijo. In čudil se je to mu dejstvu tudi na državni tajnik Byrnes na mirovni konferenci v Parizu. Ne zaradi ljudstva, ampak zato, ker je iz Rooseveltovih časov vendarle še ostalo nekaj ljudi v vladnih uradih, kateri verujejo v njegove nauke. Namreč v štiri svobodščine itd.

Tega je sedaj konec.

Mnogi tu in Evropi smatrajo, da se je predsednik Truman popolnoma predal kapitalizmu in angleškemu imperializmu.

Bržkone si vojne niti on ne želi. A taktika, ki jo je zavzel, vodi naravnost vanjo, kar je Henry Wallace določno poudaril še predno je resigniral.

"Bog čuvaj hiše vaše," je vzklknil slovenski pesnik.

Slabo se nam obeta. Zmagali smo z ogromnimi žrtvami, toda nad nami visi meč kapitalizma, ki mu je izkorisčanje v prid privilegirance vse, in briga za ljudstvo nje.

V zadnjih 40 letih smo doživelji vojne, gospodarske poleme, silovite zamahe na polju znanosti, a ob enem smo bolj v negotovosti kot še kdaj.

Le kje je mednarodno delavsko gibanje? Kaj, če se bi nekega dne to spustilo na dan in proglašilo nov red neoziraje se na diplomate?

Saj brez delavstva svet nikam ne more. Čemu torej prepuciščati usodo človeštva takim, ki nič ne delajo temveč le spletkarji vsemu svetu v škodo!

Pokončevanje dinastij...

Mladi bolgarski kralj, devetletni Simeon, je po plebiscitu v Bolgariji, ki mu je pravico do prestola odrekel, odpotoval ves začuden — tako so poročali — k svojemu dedu, bivšemu italijanskemu kralju v Egipt. Fantek pač ne ve, kaj je bilo med vojno. Sploh mu je vse, kar se okrog njega godi, španska vas. Streglo mu je na dvor v Sofiji nad 40 oseb in še celo potem, ko so naciji odšli, si je lahko obdržal 18 stalno uposlenih strežnic in strežajev.

Bolgarija se je tako s sovjetsko pomočjo, in s sodelovanjem nove Jugoslavije rešila dinastijo, ki ji je bila usiljena od zapadnih sil. In bila bi še tam — vzlič vsem svojim zločinom — ako bi bilo po Churchillovo. Namreč, da naj se bi anglo-ameriška ofenziva v minuli vojni pričela na Balkan namesto v Francijo.

Tako zvezana zapadna demokracija — sicer se je v prošlosti vse drugače označevala — je posiliла monarhe Grčije, Bolgarije, Albanije, Rumunije itd. Nikdar ne z vidika, da bi koristila ljudstvo, temveč vedno le s posebnimi svojimi imperialističnimi interesovi.

Sedaj je te komedije saj navidezno konec.

Navidezno namreč zato, ker so zmagovite "zapadne demo-

PROLETAREC

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Poleg pomanjkanja mesa, žajfe, svilenih nogavic, mirovne konference v Parizu, stavke pristaniških delavcev itd. je bila vseeno najpomembnejša novica v zadnjem tednu govor našega bivšega trgovskega tajnika Henryja Wallacea.

Wallace je v svojem govoru, katerega mu je prvotno, kot je predsednik Truman sam priznal, on odobril — ožigosal sedanjo zunanj politiko državnega tajnika, takozvane "get to the gun with Russia" takte, katera po njegovem mnenju pelje naravnost v vojno. Njegov govor, kateri je razburil politike ne samo v Zed. državah, ampak je napravil silen odnev po vsem svetu, kaže, da ni bilo vse mirne in redu v Trumanovem kabinetu. Rožljanje s sabjo sega od takrat, ko je stari Churchill napravil svoj bojni govor v Fultonu, Mo. Razvilo se je v pravo tekmo kdo bo bolj v ospredju. John Stelle, povelnik Ameriške legije, je za "takojšnjo akcijo". V New Orleansu je dejal: "We ought to aim an atomic rocket right at Moscow — and save one for Tito, too." Neki kongresnik, kateri se je pred kratkom vrnil iz Japonske, je dejal: "V razgovoru z admiralom (ime ni označeno) je slednji dejal, da v vojni, katera pride, se bodo Japonci borili na naši strani v ameriških uniformah." Kajpada v vojni z Rusijo.

Kot so svoječasno Rusiji, škodujejo tudi Jugoslaviji razni liberalni sanja in takozvani humanisti, kateri mi znajo ne boj in ne pionirske delo. Posebno tisti, kateri so ves čas udano služili staremu režimu in so kar čez noč spoznali resnico in skušajo udinjati njih literarno moč revolucionarnemu režimu — za take ljudi je boljše, da ostanejo tam kjer so prvotno služili — pri kralju.

Na Grškem koljelo v imenu kralja in demokracije prave demokrate in klavci so v večini tisti, kateri so prej služili okupatorju. Ali ker so se pridružili demokraciji so danes "demokrati". Tisti pa, kateri so se borili proti okupatorju za demokracijo, jih danes nazivajo za bandite in komunistično sodrž... Churchill jih je imenoval "trockiste". Pač težko umlivo.

Naše gibanje

Kot vidim iz Proletarca bo v petek 27. septembra po klubovi seji predaval Mrs. Mary Celerac o Jugoslaviji, od kjer se je nedavno vrnila. Zato bo njen predavanje res zanimivo. Prav je, da napolnilo dvorano.

Kot poroča naša upravnica Anne Beniger, ima naš list še vedno dovolj prijateljev. Ali vsled vedno večjih stroškov in dviganja cen v tiskarni bo treba v bodočem letu napeti vse sile ne samo za dobivanje novih naročnikov, ampak tudi raznih drugih finančnih virov. In ker je Proletarec še vedno imel dovolj prijateljev se tudi danes ne bojimo bodočnosti.

Ako verujete v poslanstvo, ki ga vrši "Proletarec", pomagajte mu v pridobivanju naročnikov in zbirajte prispevke v njegov tiskovni sklad!

Tole mi ne gre v glavo?

Kako to, da se naj bi baš mi toliko bali vojne z Rusijo in da gradimo proti nji svoje baze križev glavo! To mi nikakor ne gre v glavo! Saj vendar Rusija nima mornarice, ne baz, in ne sredstev za agresivno vojno! Zato mi tudi to ne gre v glavo, če mu toliko vpiča proti nji. Ali pa je to morda le zategadelj, ker ima ona drugačen ekonomski sistem kakor mi? Verjetno je, da je le slednje sporna točka.

"JE PREPOVEDANO!" Gornja slika predstavlja, kako policija sili ženske, ki so pobirale sedeže iz prevojenega tovornega avta, naj jih dajo nazaj, češ, to ni vase!

KATKA ZUPANČIĆ:

IVERI

Rojstni dan...

Saj je bil tedaj že jasno ko beli dan, da bije starinski noši že plat zvona. Redkotko so se v naših vaseh terice trle lan, redkotko so se od brega gori oglašali zamoliki udarci peric, ko so s pralicami tolkle in mehčale in izpirale štrene konopne preje.

Izginjale so iz hiš stative. Tudi naše so morale nekega dne na tnaulo in nato razzagane in razsekane v peč... A malokdo, najmanj pa dvajset let pozneje rojeni, je vedel in izkusil, kako nazarenko lepo se je bilo voziti, oziroma vrteti na garniku, ko so oče in mati pozno v noč snovali prej, in so velikanske sence kakor ponorele plesale križem in kražen po tleh in stenah.

Imam pa iz tistih let še vedno nabranega. So spominici, ki se mi zde negrecenljive vrednosti. Vsaj zame. Recimo naša belokrajinska narodna noša, ki jo je danes videti le še po muzejih ali pa na kakšni umetno zimbani slavnosti.

Menda mi je bilo le nekaj nad podrguri peden od tal, ko sva se z bratom držala materine bele robe (krila) in na nekem obronku čakala procesije, k sv. Vidu pri nas, "je dejal, "bomo vrveli tak praznik..." in mi pomešano pomežnikl, češ, nikar ne misli, da me je spominil sele na onga.

Kar se mene tiče, bi bila prejko in jaz prezrla slavnost na dan.

Tudi ne bi bilo prav nič narobe, abo bi se ga Jape, kakov že precejkrat v najinem skupnem življenju, "spomnil" šele štirinajst dni kasneje, to je na dan njegovega rojstva. Tega zadnjega on namreč prav nikoli ne prezre, kajti vajen ga je bil praznovati že izza mlada. Oče njegov — star Amerikanec — se je poleg domačih šeg zvesto držal tudi ameriških šeg in navad.

Zamre pa niso moji rojstni dnevi nikoli nič posebnega pomenjali. Najmanj pa zadnja leta, ko se mi vse bolj jasno kaže, da se je to moje rojstnikovanje začelo vsaj za dvajset let prej.

All če pomislim, če dobro premislim, bi tistih svojih "prezgodnjih" let vendarle nikakor ne marala zamuditi. Namesto

da bi na primer opise predvajnih življenskih razmer moraliski sklepiše sele po knjigah, sem jih pa doživila, saj sem doraščala v njih. Zato me vsaj ne more noben "oh, kako je bilo takrat še lepo!" potegniti za nos.

Moje oči so visele namreč le na lebidi, od sonca ožarjenih deklkah, ki so bile vse natancno tako oblecene, kakor njihove bele manne, ki so jih pripeljale s seboj. Kako lepe in prikupljive so se mi zdele te majčne ženice! In kako sem si želela, da bi bila njim enaka! In kako sem že dolgo potem sitnirala, da hočem tudi jaz imeti rokavce in robačico...

To je ostala ena izmed mnogih mojih neizpolnjenih želj.

Naši velesile" dale Grčiji njenega notoričnega fašističnega kralja nazaj. Kajpada, pod pretvezo, da se je ljudstvo samo "izreklo" zanj.

To je humbug, kakršnega si more zamišljati le reakcija, ki jo

Na Japonskem bi tudi ne bilo več cesarja, ako bi ga mi ne rešili...

Habsburški Oto — kaj neki je z njim? Se še spominjate,

kako ga je naš state department sili v ospredje? Proletarci je vponos, da je takrat skupno z naprednimi Čehi, Hrvati in raznimi drugimi organizacijami pomagal razkrinkati nakano Vatikanico za obnovitev "katoličke Avstrije".

Habsburžanom je izpodletelo. In sinovom pokojnega španškega kralja, pretendentom za portugalski prestol, francoškim tekmem za obnovitev monarhije, belijskemu Leopoldu itd.

Škoda le, da smo mi — namreč naša vlada — še vedno toliko ogrevljati za vzdruževanje monarhij, proti katerim smo se ob postanku naša republike toliko borili!

Ampak, ako gibanjam za ljudovlade sedaj mi nič ne pomašo, kākror smo jim takrat, — svet vendarle giblje.

In ker se giblje, Karadžoržev ni več nazaj v Beograd, o rumskem kralju se čeždalje manj sliši, bolgarska kraljeva hiša

je razpuščena in ne bo dolgo, ko bo ostal na prestolu samo še ameški kralj in pa razni arabski ter indijski potentiati.

AGITATORJI

NA DELU

Poročilo za 4 tedne od 23. avgusta
do 20. septembra

PRIPOVEDNI DEL

SIROMAŠTVO

Iz spominov - France Bevk

V naših gorah sem pogosto srečal siromaštvo, a nikoli tako kričeče kot tega januarskega dne. V prvih popoldanskih urah se je naša četica spopadla z močno sovražno kolono. Streli so se ustipali nagosto, včasih se je listje in suhljad, beli stebriči dim se dvigali iznad golih dreves strmega pobočja. Sonce je počasi združil za goro, v prvem mraku smo se umaknili brez žrtev. Utihnih je metalec minato strojnica, prasketanje pušk in brzostrelki je pojema v dnevno svetlobo. Iz gluhe tihote, ki je nastala, se je oglasila stará pesem o angeliku varuhu. Pel jo je vesel plavolasec in med borci vzbudil smeh.

Ustavili smo se med grmovjem položnega brežuljka in se za nekaj minut oddahnili. Tri desetorica se jih je spustila po stezi v dolino, do dremajoče vasi ob potoku. Kmalu so izginili njenih tenje, nekaj časa je bilo slišati le še pokanje suhljadi. Trije, ki smo imeli posebno pot, smo z desetorico spremstva stremeli proti poraslim vrhovom, da v kaki samotni hiši najdemo zavjetje in večerje.

Zdaj navkreber, zdaj niz brdo smo hodili po razčlenjenem grebenu, nad prepadi globoke, ozke soteske. Ugasnila je bila rdeča zarja, vijoličasta senca gozdov v snegu se je zgostila v mrak. V njem so tonile samotne kmetije na obronkih, od katere ni posijala niti najmanjša lučka. Noge so škrtale na snegu, vsak zase je potihno podzivljal dogodek tistega popoldneva. Potapljali smo se v slast doživetja, pleli venec besed za trenutek, ko se bodo razvezali jezik.

Pri samotni koči smo se napolili vode, bosošet deček nam je pokazal stezo skozi grmovje in resje kopnega pobočja. Pot je šla v ostrih vinkalicah zdaj skozi pustote zdaj skozi pasove goždjev. Skozi meglice so trepetale zvezde, obzorje je bilo ko venec poraslih vrhov, med njimi so se odražale bele, zasnežene jase. Oglasil se je top, zalažala je težka strojnica in zopet je bilo slišati šum vetra, ki je zibel gole krošnje dreves.

Dospeli smo do rupe, ki je ležala med brežuljki vrhu gore. Med skupinami krvencastega drevja se je prikazala hiša. Njuni široki temelji so pričevali o nekdanji bahatosti, a zdaj so bila mala okna prvega nadstropja mrtva, brez oknic, zadelana s slamo. Do polovice jih je zakrivala nizka streha, ki je bila, kakor da se je izmučena seseda na gole gozdove.

"Stoj!" Pred hišo je stala partizanska straža. Nismo smeli dalje. V bližini je bila bolničnica za ranjence. Iz mraka med drevjem sta prišli dve bolničarki s praznimi

Zofko, a njeno mater za Magdo. "Kje pa je oče?" "Pri partizanih."

Razgovarjala se je med prepisovanjem, prostodušno in brez zadreg, zmeraj z rahlim namskoškom porogljivosti na ustnicah. Svetli lasje so ji kakor prozorni sijali v svetlobi drhtega plamena. Bilo mi je nekam tuge, da jo srečam v tem okolju.

Partizani so lupili krompir in v gostih besedah obnavljali doživljaj spopada. Vsak je dodal nekaj iz svoje domišljije. Nastala so protislovja, iz katerih so zamašili poizkušali sestaviti neizkaženo podobo dogodka. Črnolasek, ki so mu močne obrvi kot strešice visele na oči, je razstavljal strojnicu in srdito brisal in mazal njene dele.

"Sedem jih je teklo naravnost proti meni. Nameril sem cev... brrr... vsi bi bili popadali. Pa mi ta vrag odpove"

Ze petič je ponovil eno in isto. Bil je vnet borec, neuspeh ga je grizel v dno duše. Z blišnjimi, očmi je pogledoval po tovariših, če se mu morda posmejujo.

Veza se je bila razkadila, dim se je sukljal le pod visokim obokom. Na nizkem ognjišču je gorelo pod dvema trinožnikoma, v lončih je vrel krompir. Sedeli smo na klopicah, se greli in nakladali novih veja.

Gospodinja je držala Zofko med koleni in ji božala skušnare lase. Pogled je upiral v praskajoče plamene in politično pripovedovala o svojem možu.

"Dve leti bo kmalu, kar je odšel. Zdaj leži že dva meseca v neki bolnišnici. Ne vem, kje, a tam vas ne bodo sprejeli. Ne sprejmejo nikogar."

"Ali je tu še kaka druga hiša?"

"Se ena je," je odgovorila gospodinja in vstala od peči. "Stiri so bile, a dve sta do tal potrgani. Se ena je razen naše, a tam vas ne bodo sprejeli. Ne sprejmejo nikogar."

"Ali so mar nasprotni?"

"Ne bi rekla. Tega bi ne mogla trditi. Taki so pač — čudski. Saj dajo, nikoli ne odrečijo,

a le proč od hiše. Bojijo se, da jih bi Svabi ne požgali..."

Zenska se je z rahlim posmemhom ozrla po siromašnih stenah.

"Enkrat je že gorelo", je rekla. "Pa naj še drugič do tal. Krompir je globoko v hramu, do njega ogenj ne more. To je pa tudi vse, kar premoremo."

In si je v svojem siromaštvu že utrgala košaro krompirja in se zanj pobranila plačila. Osemletno dekle se je med tem zvilo v klopici na peč in zaspalo. Starejsa dekleta se le redko mora zatočiti v tiste hribe. Ujela je moj vprašajoči pogled.

"Vi niste od tod?"

"Ne, iz doline sem."

Po njeni govori in uglašenem vedenju sem to zaslutil. Dolinska dekleta se le redko mora zatočiti v tiste hribe. Ujela je moj vprašajoči pogled.

"Omožila sem se v dolini," je dejala s troho zadrega in značilnim nasnehom, s katerim zrel človek spremja zavozeno življenje. "Pavle, moj mož, je takrat delal pri železnici. Dober, priden, nikoli nikomur zle besede. Imela sva se rada; nisva vedela, kaj imava, ko je Pavle

tu iznenada umrl oče. Odšel je na pogreb, a doma so ga pregovorili, naj se vrne na posestvo.

Da je prej vprašal mene, nikoli bi ne bila privolila. Nisem se bala samote in tekega dela, bala sem se pekl na zemlji. Se Pavle, edinec, ni mogel prestajati pri lastnih starših, zato je pogostil... Tedaj, ko je dal besedo, ga nisem hotela zadrževati. Posestvo ni bilo tako za nič, da se ne bi dalo rediti šest glav živine, ne le eno kravico kot danes. A ta svet je bil najin le na tretjino, ostali dve sta si pridržali Pavletova mati in sestra. Bili smo kot tri vprege, ki vsaka vleče na svojo stran, a vse delo je ležalo na najinih ramah. Prihiši smo lajali drug na drugačno, tudi s Pavletom sva se začela ujedila. Pa sva se ovedela, kam to pelje, neke noči pobrala svoje junje, vse ostalo pa pustila in odšla v dolino."

Premolnila je. Zofka je bila počenila in s krepelcem grebila

Gledal sem jo v žarki lučnjene zgodbe. Svetla, notrenje lepa na temnem ozadju siromaštva je bila bližja mojemu srču kot rodna sestra. Izjecljal sem nekaj besed cenene tolažbe, začrtal nekaj potez svetlih upov.

Ne iz dnevne literature, poizkušal sem biti človeški, domač, ne posreden. In bilo mi je, kakor da si s slednjo besedo nalaganam dolg za bodočnost. Ni mi bilo

Koncem avgusta je naša vlad prepustila Kitajski takozvanega odvišnega materiala, ki je ostalo izza vojnih dni, vreden \$800,000,000, za borih \$175,000,000. Ampak v resnici ni Kitajska plačala zanj nič, ker to je le transakcija na papirju. Če bo s tem provijantom Ciang Kai-šekova armada komuniste nabila, bo lahko tista vsota smatrana za dobro investicijo, ker na Kitaj-

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWNDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGGS, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

PREDSEDNIK TRUMAN je sedaj veliko kritiziran, bodisi vsed svoje notranje kot vnanje politike. Množi sploh trdijo, da se ne razume domači vredni drugi v dnu dobre vodnje svetovalc, ki so po trditvah republikancev le "malovaski politični". Gornje je predsednik Truman, ko je bil nedavno na počitnicah, tajnik Matthew Connelly, gen. Harry Chas. H. Vaughan, in Trumanov tajnik za časopis Charles Ross.

v žerjavico. Pred hišo je zavpila straža.

"V dolini sva moralna začeti znova, a to pot je bilo težje kot prvič", je Magda znova povzela. "Pa sem vsaj v miru použila skorjico kruha. Umrla je Pavleta sestra, ki je bila kriva vseh svaj, tedaj naju je mati na koleni prosila, naj se vrneva. Pavleta je srce zmeraj vleklo sem gor, tedaj se tudi jasni sem branila. Doma, ljudem v zobe in v posmeh, težje prenaslaš poslast. Posestvo sva našla zanemarjeno, odpredana je bila najlepša njiva in največji kos gozda. Vendar sva upala, da bova v nekaj letih iz najhujšega..."

Nepremično je zastrmela preko ognja v sajasto steno. V male okno nad ognjiščem je udaril veter, da so zapele šipe.

"In hišo so vam zažgali?"

"Da. A še pred vojno. Iz starega sovraštva, ki se naju ni tako, je nekdo podtaknil ogenj, potem ga je vzela noč. Pavleta mati je izdihnila za opekljanimi, ostala sva sama, nato pa jaz sama z otrokom, ko je nastala vojna, in je moral Pavle k vojakom. Toliko, da sva utegnila za silo pokriti podrtijo, ki je ostala."

Govorila je vedno počasnejše in tiše, kakor da s srčno mukom besedo na besedo. Pogledovala me je s kratkimi, bežnimi pogledi. Bilo je očitno žal, da mi je odprila zgodbo svojega življenja. Hitela je do konca.

"Pavle je prišel na vojaški dopust, že čez tri dni je odšel v partizane. Nič mu nisem hrnila. Preveč sem prestala ta leta, da bi se ne želela česa boljšega. Potem so prišli — oni, da bi me odpeljali. Nisem se dala odvesti, na pod sem se vrgla in se jih otepala, otroka pa sta vplila. Posrečilo se nam je uteči skozi zadnja vrata. Naj zažgelo, sem si mislila, naj zgori! Pa niso zažgali, kakor da se jim ni zdelo vredno. Vrnila sem se, a živine nisem več našla. Bridko sem se razjokala, bolj iz jeze kot iz žalosti..."

Ob tem spominu sta ji dve solzi zdrknili na lice. Na skrivaj si jih je obrisala.

Gledal sem jo v žarki lučnjene zgodbe. Svetla, notrenje lepa na temnem ozadju siromaštva je bila bližja mojemu srču kot rodna sestra. Izjecljal sem nekaj besed cenene tolažbe, začrtal nekaj potez svetlih upov. Ne iz dnevne literature, poizkušal sem biti človeški, domač, ne posreden. In bilo mi je, kakor da si s slednjo besedo nalaganam dolg za bodočnost. Ni mi bilo

Koncem avgusta je naša vlad prepustila Kitajski takozvanega odvišnega materiala, ki je ostalo izza vojnih dni, vreden \$800,000,000, za borih \$175,000,000. Ampak v resnici ni Kitajska plačala zanj nič, ker to je le transakcija na papirju. Če bo s tem provijantom Ciang Kai-šekova armada komuniste nabila, bo lahko tista vsota smatrana za dobro investicijo, ker na Kitaj-

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWNDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGGS, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

Poslušajte

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGGS, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan.

Načelnik Sovjetske unije velika osebnost

O Josipu Stalnu se veliko piše, razmeroma precej več kot pa n. pr. o našem predsedniku Trumanu. Toda tisk v zapadnih državah navadno predstavlja Stalina kot brezobzirnega diktatorja in pa kot za zagotoneto. Če, nihče ne ve, kaj se kuja v njegovih glavi za njegove sednje in bodoče namene.

Angleški delavski politik Harold Laski je za časniško agencijo ONA napisal o njem slediči članek. Laski je bil načelnik angleške delavške deputacije, ki je bila nedavno za delavsko stranko na uradnem obisku v Rusiji:

Generalissimo Stalin je velika osebnost, o tem ne more biti nobenega dvoma. Najbolj neposredni vtis je ta, da se nahaja pred izredno bistrom in človekom, ki zna biti presenetljivo potrežljiv in ima mnogo navihanega humorja in šaljivosti. V razgovoru stavi mnogo vprašanj, kadar pa sam odgovarja, dobro premisli, kaj bo rekel.

O tem, o čemer smo se razgovarjali, seveda ne morem mnogo povedati. Kar pa bom dejal, je iskreno — preprečen sem, so moji zaključki pošteni in tudi pravilni. Mislim, da se bodo moji tovariši strinjali z menoj, da sta dve najbolj jasno značilni črti njegovega nastopati, da se loti vsake zadeve načrtnost in neposredno, ter na preprost način.

1. Po mojem mnenju ne velja imenovati Stalina diktatorja po običajno sprejetem pojmu, in dvoma, da je mogočen, kako vpliven, in da bo vsakdo z največjo vremeno razmišljal o vsaki stvari, katero predlagata. V tem pogledu ne more z njim nihče potekovati.

2. Izredno velika je njegova vrednost, da bi preprečil novo vojno. Dobro namreč pozna večino ruskega problema. Znajo me, da bo rešen le, ako ohramimo mir. Kot mnogo drugih Rusov je tudi on preprečen, da je ogromno sovraštva nagmanjenega v svetu proti komunističnim idealom, toda neoporenčno je, da je njegova težnja, da bi našel možnost sožitja z zahodnim svetom.

3. Njegovo zanimanje pa je vendar vše večji meri posvečeno notranjim kot zunanjim zadevam. 4. Njegova vpogljivost v pogledu izvedbe socialističnih idealov je mnogo večja kot si misli zahodni svet. Nikakor nima v mislih, da je ruska metoda edini pravilni. Ve, da obstajajo tudi druge metode, ter da so nekatere izmed njih mnogo manj dragne — četudi bolj počasne. Toda tako težko bi bilo preprečiti ga o tem, da je klasična demokracija v svoji zahodni parlamentarni obliki boljša kot sredstvo, ki naj povede svet v novo smer brez prevelikega odporja.

5. V debati je izredno hiter in na mah razloči vse kar je poslostransko od bistvenega. Svoje naziranje pove počasi, toda s takim globokim preprečenjem, da napravi na slusalca globok vtis. V njegovih stavkih ni najti nobene retorike. Kadar želi poslovno poudariti svoje misel, našteva staro rusko prislovico, ki je v skladu z njegovim argumentom, ko da je s tem podal končno veljavni dokaz.

6. Angleško zgodovino dobro počasa. Njegovo zanimanje za Ameriko je veliko — mislim, skem si naša dežela obeta velikega trga. Vrh tega so tam rudniki, surovine in pa razne druge stvari, ki donašajo dobitek.

S tega stališča vzdržuje Amerika tudi bivše jugoslovanske vojne ujetnike v Nemčiji. Predvsem so to Srbi, ki izdajajo — nedvomno z zunanjimi financiranjem, propagandne liste za obnovitev jugoslovanske monarhije, prisegajo zvestobo Petru in se dušajo nad sedanjo Jugoslavijo. Brez anglo-ameriške odobritve in pomoči bi tega ne mogli počenjati.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Iz SANsovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Obnovljena Jugoslavija bo moderna država...

(V naslednjem objavljam zelo informativno pismo iz Ljubljane, ki ga je 19. avgusta napisal France Adamič, brat našega pisatelja, Louisa Adamiča. F. Adamič se je že od mladosti bavil z modernim sadjarstvom in je vselej svoje sposobnosti v tem poklicu dobil pozicijo izvrjnega direktorja pri slovenski državni tvrtki za izvoz srežega sadja iz Jugoslavije. Kot je bilo pričakovati, je sodeloval v osvobodilni borbi. Važnejša odstavka, ki kažejo sedenje sliko o položaju v Sloveniji, smo podertali; ker bo vsebina zanimala marsikaterje, priobčamo pismo v celoti.)

Mirko G. Kuhel, tajnik SANS.)

Dragi brat—

Tekom poletja sem Ti samo enkrat pisal daljše pismo. Upam, da si ga medtem prejel.

Bil sem dalj časa na potovanju pa ni bilo niti časa niti posebno važnih stvari za pisanie. Pred nekaj dnevi sem prejel dva kovčka z darili za družino, Župančiča, Juša, Albrehta, Klopčica (vsi omenjeni so slovenski književniki) in Tineta. Imenovanim sem stvari izročil. V imenu družine se Ti prav lepo zahvaljujem, ostali bodo prejem že sami potrdili. Mama pravi, da imaš prevč izdatkov s paketi za dom in zaenkrat ni potrebno, da še naprej pošiljaš stvari. Ce bo kaj rabila, bomo že sporocili. Razmere v domovinu so se namreč že precej uredile in počasi prihajamo v mirnodobne razmere — skoro bi rekeli v blagostanje.

Letina je prilično dobra, tako, da imamo dovolj hrane in tudi surovin za predelavo. Industrija seveda še ni obnovljena tako, da teh proizvodov še vedno primanjkuje, zlasti čevljev, tudi oblike in tehničnega materiala.

Tovarniški proizvodi so prilično dragi, klub temu sem pa prepričan, da so razmire v Jugoslaviji izmed vseh držav, ki so bile v vojni razdejane — najbolj urejene.

To zatrjujejo potniki, ki prihajajo iz Čehoslovaške republike, Francije, Belgije, itd. Veliko zaslužno ima seveda UNRRA in naša ljudska oblast, ki je vse svoje delovanje usmerila za zboljšanje življenjskih prilik delovnega ljudstva.

Prehrana je zadostna in veseljeno urejena. Ni več onih stranih razlik med produktivnimi in pasivnimi predeli, kot je to bilo običajno v stari Jugoslaviji.

Tudi Liha in Crna gora in Hercegovina imajo dovolj kruha ter vse ostalih potrebsčin, ker se pravico razdeljujejo razpoložljive dobrine. Obnova razdejanih naselij je na najboljši poti in v polnem razmaru. Obnavljajo se železnice, gradijo se moderne ceste, elektrifikacijo napreduje, skratka opaža se polna aktivnost na vseh področjih.

V nekaj letih bo Jugoslavija obnovljena in moderno organizirana država z ljudsko demokracijo

jo in blagostanjem, ker se stvari prav razvijajo.

Težjo situacijo čutimo v vnapni politiki.

Odkrito moramo priznati, da z oficijsko politiko naših bivših zaveznikov nismo zadovoljni. Zamerimo zlasti Ameriki, še bolj pa Franciji, da vodita neobjektivno politiko na mirovni konferenci. So pa po sredini težki milijoni, ki so zapadnjakom bolj pri srcu kot preliti kri za nacionalne ideale!

Kdo nam more odrekati pravice do Primorske, Trsta in Koriske, ki objektivno presoja položaj? Kdo more zastopati interesov sovražnih držav? Samo oni, ki jim je mednarodni kapital pri srcu bolj kot resnična pravica, miroljubni odnosi med narodi. Izgleda, da po tej vojni še ne bodo urejeni pravični odnosi med narodi.

Tvoje pismo Byrnesu je vzbudilo veliko zadovoljstvo in mnogo upanja na zboljšanje našega mednarodnega položaja. Prepričani smo, da bo končna zmaga le naša.

Doma je v redu. Mama je bila meseca julija precej slaba. Zdaj se je že znatno popravila in zopet dobro izgleda. Ostali doma vsi pridno delajo. Prvi pridelek žita je bil odličen, tudi krompirja je prilično. Večina jesenskih pridelkov pa je prizadet od suše, ki že dve leti traja. Poskodovan je zlasti pridelek živinske krme, zelenjave in ajde. Vsled tega so prisiljeni nekaj živine odpodati, toda klub temu bo dovolj živeža za vso družino, katera se je na domu precej zmanjšala in razkropila. Tvoji paketi pa še zamašijo marsikaterje vrzel. — Sredi avgusta je padla močna toča, ki je zbilna vse kar je ostalo po suši. Toča je zanjela samo par vasi — najbolj prizadete so Praproče in Gatinica. Krive so seveda coprnice, partizani, duhovni in drugi — vsak po svoje tolmači ta pravni pojav, ki se menda že več desetletij ni pojaval tako močno kot je letos odkovalo Slovenijo.

Dolarje, katere si poslal, je mafna razdelila med otroke. Upam, da Ti je Tončka pisala o tem. Dolar ima trenutno nizko ceno (50 Din.) po uradni zamjenjavi. V Ameriki ima gotovo več kupno moč. (!)

Dr. Neubauer je nisem videl, ker se je spotoma zadržal v Beogradu.

Zdaj se pripravljati zopet dve delegaciji za Ameriko: Trgovska in kulturna. Za prvo delegacijo sem določen tudi jaz kot ekspert za nabavo kmetijskih strojev, gnojil in laboratorijskega materiala. Pogoj je bil, da sem odhodno premeščen k zveznemu Ministru za zunanjost trgovino v Beograd in doslej še nisem pristal na to; zato se je zadeva odložila za nekaj časa. Trenutno mi tudi važno delo ne dopušča odsotnosti. Vršim namreč posle direktorja slovenske republike

bliške tvrtke za izvoz svežega sadja v CSR, Poljsko, Trst itd. Letna jabolko je namreč odlična (pri nas doma je toča vse živila) ter bo okrog 4.000 vagonov presežka za izvoz. Amerike letos torej še ne bom viden; po vsej verjetnosti drugo leto, ako še bodo stvari tako sukale. Med tem tudi Tebe pričakujemo v domovino, ako bodo mednarodne zadeve urejene.

Za drugo skupino je bil dolodenec Juš Kozak. Potuje v teh dneh v Ameriko. Poleg bo mlaudijske delegacije in zastopniki kulturnih organizacij, kateri Ti bodo prinesli dario v obliki umetniških slik z domačije, portret matere itd. Slike so izdelali pred nekaj dnevi mladi umetniki Pengov, Didek in Omerza — vsi učenci Makso Vanke na Umetniški akademiji v Zagrebu. Oni so bili nekaj dni z menoj v Praporčah radi slikanja. Dario pošiljajo v zahvalo za

Tvoje politično in literarno delovanje in veliko pomoč pri obnovi. Povod je dalno pismo Byrnesa.

Vnučka Tina in Andrej Kuřen stále pocititev v delovni brigadi v Brčem v Bosni na mlaudijski progi. Ko se vrneta, izročim poslane risalne pripomočke.

Zadnjih par mesecev redno dobivam nekaj revij iz poljedelstva in živinoreje. Prejel sem tudi veliko strokovne literature znanstveno in strokovno poljudnih razprav, tako, da imam sedaj za dobraga pol leta študiskskega materiala. Pogrešam samo še ene dobre sadarske znanstvene revije. Angleško iz knjig kar dobro razumem, za govor pa še vedno nimam posebne prakse. — Za vse poslane knjige prav lepa hvala.

Končno iskrene pozdrave z doma obema! France. SANS.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Tvoje pismo Byrnesu je vzbudilo veliko zadovoljstvo in mnogo upanja na zboljšanje našega mednarodnega položaja. Prepričani smo, da bo končna zmaga le naša.

Doma je v redu. Mama je bila meseca julija precej slaba. Zdaj se je že znatno popravila in zopet dobro izgleda. Ostali doma vsi pridno delajo. Prvi pridelek žita je bil odličen, tudi krompirja je prilično. Večina jesenskih pridelkov pa je prizadet od suše, ki že dve leti traja. Poskodovan je zlasti pridelek živinske krme, zelenjave in ajde.

Vsled tega so prisiljeni nekaj živine odpodati, toda klub temu bo dovolj živeža za vso družino, katera se je na domu precej zmanjšala in razkropila. Tvoji paketi pa še zamašijo marsikaterje vrzel. — Sredi avgusta je padla močna toča, ki je zbilna vse kar je ostalo po suši. Toča je zanjela samo par vasi — najbolj prizadete so Praproče in Gatinica. Krive so seveda coprnice, partizani, duhovni in drugi — vsak po svoje tolmači ta pravni pojav, ki se menda že več desetletij ni pojaval tako močno kot je letos odkovalo Slovenijo.

Dolarje, katere si poslal, je mafna razdelila med otroke. Upam, da Ti je Tončka pisala o tem. Dolar ima trenutno nizko ceno (50 Din.) po uradni zamjenjavi. V Ameriki ima gotovo več kupno moč. (!)

Dr. Neubauer je nisem videl, ker se je spotoma zadržal v Beogradu.

Zdaj se pripravljati zopet dve delegaciji za Ameriko: Trgovska in kulturna. Za prvo delegacijo sem določen tudi jaz kot ekspert za nabavo kmetijskih strojev, gnojil in laboratorijskega materiala. Pogoj je bil, da sem odhodno premeščen k zveznemu Ministru za zunanjost trgovino v Beograd in doslej še nisem pristal na to; zato se je zadeva odložila za nekaj časa. Trenutno mi tudi važno delo ne dopušča odsotnosti. Vršim namreč posle direktorja slovenske republike

tudi prevzetiene duhovščine ni manjkalo. Sedeži so bili po \$80 v naši valuti. Tako poroča angleška časniška agencija Reuters, ki je vladna ustanova. Ljubljana je bila nič koliko. Seveda sami "višji sloji". Nižji so moral tudi tiste, ki so plačani za zadeže svojim gospodarjem. Kar je pri tem značilno je to: Dočim se "zapadna demokracija na vso moč pridruža nad Titom, nad osvobodilno fronto v Grčiji in nad poljsko vlado, je fašističnega pravaka Franca v Španiji popolnom pozabilna.

Senator Pepper iz Floride je dobil v Madison Square gardnu sicer več aplavzov kakor pa Henry Wallace, ki je udrihal tudi po ameriških komunistih, čeprav je ob enem hvalil Rusijo, toda preročeval, da bo doslej Pepper glavni predstavnik ameriških progressivcev, se niso obnesla. Ne Ickes, ne Pepper, ampak Wallace bo imel glavno besedo. Ako bo kaj zaledga, to seveda je drugo vprašanje, ker bo tak paket gotovo ukraden. Nič boljše poštevje ni v Italiji, in prav tako na slabem glasu je v Trstu.

Unija pterterjev v pullmanskih vagonih, ki jo vodi F. Randolph — star socialist — se je izrekla na svoji konvenciji v Chicagu, da ni za "apizanje komunistične Rusije, niti ne za podprtjanje imperializma Velike Britanije". Napaka vseh takih unij je, da so vedno le proti kakšni stvari, namesto da se bi zavezale za kaj pozitivnega.

Predsednik Truman jih mora veliko "preslišati". N. pr., njeni kolegi senator Pepper mu je javno zalučil, da se njegova vnašana politika oslanja na tiste — oziroma na iste ljudi, ki venomer insistirajo, da se mezdne sreči zvišati, ukine pa naj se OPA. In da naj se delavcem ne skrajša ur. Ljudje so rojeni za to, da delajo, je nujno pravilo. In tako se "naš (ameriški) način življenja" tudi razvija.

Winston Churchill je šel 19. sept. v Švico, da tam v Zurichu dramatizira svoj nov predlog proti Sovjetski uniji, kakor ga je ob svojem obisku v Moskvo in eno pa naj se prihani za Tito. Ako bi bil Stelle le "navadna osebnost", bi se časopisi na njegovo izjave in priporočila ne ozirali. Toda on je komandant Ameriške legije. Torej načeljuje najvažnejši veteranski organizaciji v tej deželi. Sicer pa niso načelniki Ameriške legije še nikoli sloveli vsled modrij izjav in tako tudi Stelle ne bo.

Grški kralj George II. je pred vrnitvijo iz ubežništva v Londonu obljubil delovati za enotnost vseh Grkov in za lepo bočnost Grčije. Čemu ni tega storil takrat, ko je bil diktator svoje države? In kako bo to dosegel sedaj, ko je radi njega nastala v severni Grčiji prava civilna vojna? Edina sreča za to nesrečno deželo bi bila, ako bi njeni ljudstvo storilo isto kakor Bolgariji.

Zed. države Evrope, ki jih sedaj propagira Churchill, je dobra ideja. Ampak da jih še ni, je eden izmed glavnih vzrokov Velike Britanije. Intrigiral je, namesto pomagala. In prav gotovo je Churchillov namen tudi sedaj, da se Evrope obdrži v takozvanem ravnotežju, ki naj obvaruje njegovo cesarstvo. Zedinjenje države — kaj bi bilo sploh za Evropo in ves svet boljše kot baš to. Ampak, kadar začne tako kombinacijo propagirati Churchill, je dobro pogledati za grm.

Umobolnost v Washingtonu V Washingtonu, D. C., je bolnih na umu 816.30 oseb na vseh 100.000 prebivalcev, ali več kot v kateremkoli drugem mestu v tej deželi.

Slavo velikih mož je vedno treba presojati, s kakšnimi sredstvi so si jo pridobili. — Rochefoncauld.

Diplomati zbegani in graditev miru v negotovosti

(Konec s 1. strani.)

seben v prilog. Pomagale so ji po vojni že ogromno finančno in z živežem ter surovinami. In ji še bodo, ako ne krene "na levo".

Manj popustljiva je Anglija. Sicer je vojno odškodnino Italiji odpustila, a usidrala se je v njenih lukah, ki jih še ne misli zapustiti, v njeno ekonomijo in podvrgla si je kolonije, ki so sovjeti.

Tudi Etiopiji se je na mirovni konferenci v pogajanjih z Italijo slabogodilo. Zeleža si je sajo italijansko kolonijo, ki je med njo in Rdečim morjem, pa ji ni bilo ugodeno. Tako bo tudi v bodočem odrezana od morja.

Da li bo Italija vzlje vsem tem olajšavati zmožna iti skozi krizo brez velikega socialnega preobratev, je drugo vprašanje.

V deželi med ljudstvom vredu. Duhoščina še nevedno maso proti "komunizmu". češ, ta je vsega hudega kriv, a levicarji pa udrihajo po klerikalizmu, zatevajo zaplenitev veleposestev v prid dinarjev, ki so brez zemlje, hočejo podržavljenje industrije in spletak tak red, ki se ga na splošno lahko označi z socializmom.

Vatikan zelo zaskrbil

Nič novega ni, ako te areturajo pod pretvezo, da si prekucuh. Ali pa sedaj, da ti rečejo, marš, obdolžen si za komunista, ali pa za sopotnika. Tako se je godilo v Jugoslaviji od kar je nastala, pa do te vojne.

Ampak sedaj — čudo, vlada si je upala obtožiti ljubljanske škofo Rožmana, ki je v ubežništvu, in ga je sodišče obsodilo. Ne mnogo, kajti šlo se mu je pred vsem zato, da verni masi doke je njegove pregreške.

Hujši spor pa se v mednarodni sferi obeta radi zagrebškega nadškofa Alojzija Stepinca.

Vlada ima po vseh poročilih sodeč neoporečne dokaze, da je ta mož sodeloval z razbojniki Paveličem, z Mussolinijem, s Hitlerjem in z Vatikanom. Kajti naj reče kdo karkoli, v Vatikan je bil v očišču.

Pij XII. je postal v Beograd floridskega škoфа Patricka Hurleyja, da naj kaj stori v prid Stepinca. Saj sicer papež ve, kdo je Stepinac. Da je pomagal Paveliču, Hitlerju in Mussoliniju. Ampak ne gre mu v glavo, kako se kakšna vlada na svetu sploh upočititi nadškofa! Ljudstvo v katoliških deželah je naučeno misliti, da so duhovniki nadljudni in škoſje pa več kot cesarji, predstimenti in drugi mogoci. A v Jugoslaviji to pravilo več ne drži.

Naj dobi nadškof Stepinac pravilno obravnavo in obsodbo pa pač takšno, kakrsne se po zasluzenju za prestopke v novi Jugoslaviji sedel deli.

Za krvolutja, ki so se dogajala pod Paveličem, on ni brez krivde. Obravnava, ki mu jo obeta, bo to dokazala.

Graditev miru je torej težavna stvar in Wallace je imel v tem bil vržen v službo. Bo ljudstvo morda saj zapadlo, da namesto miru imamo za enkrat samo premirje in pa pripravljanje na novo vojno.

Ukrajinski nacionalisti že hujskajo

Poleg raznih drugih skupin, ki rujejo zoper Sovjetsko unijo, je v Parizu na delu takozvani ukrajinski narodni kongres. Pričadeva se pridobiti Byrnesa za izjavo v prid ločitve Ukrajine od sovjetske

MORE ABOUT YUGOSLAV "INCIDENT"

Two inconspicuous items appearing in the last few days raise questions which almost certainly will not be answered. One was A. J. Liebling's story in last week's *New Yorker* about the death of a friend of his, a radio correspondent, who was machine-gunned back in 1943 while traveling in an American transport plane flying off its course over "friendly" territory—namely, Spanish Morocco. The plane, full of bullet holes, managed to get to French Morocco, but Mr. Liebling, then in Africa assumed that the shooting had aroused great indignation in the United States. When he looked through the *Times* files on his return home, he found only the following notice under the small est possible head:

Mrs. Eduard Baudry has been advised of the death of her husband, 33-year-old Canadian Broadcasting Company correspondent in North Africa. It was learned here today that Mr. Baudry was killed by anti-aircraft fire when the plane in which he was a passenger flew off its course and appeared over Spanish Morocco.

It would be pleasant to attribute this almost excessive restraint to the fact that, with the war still going on, an occasional small incident like a shot-at transport plane was bound to get overlooked. It would be more realistic to suppose that the United States wanted, at that moment to keep Franco in a relatively friendly mood, while it sees no similar urgency about placating Yugoslavia.

We were even more interested in an editorial note appearing in the *New Statesman* and *Nation* of August 31. After taking up in detail Tito's charge of frequent violations of Yugoslav sovereignty by United States planes (and ignoring, rather unaccountably, his earlier complaints about British violations), the London weekly reports almost casually, "The Yugoslavs state that a third plane was brought down, but that the evidence was so incriminating that no American protest was made about it.... Do the Yugoslavs state this? If so, newspapers and radio in this country have conspired to conceal, or the government has censored, a most important piece of news—so important, in fact, that we cannot believe the Yugoslavs would tolerate its suppression. But the charge alone is enough to confirm acts of the British government in Palestine" and calls for "a just and not a punitive peace for a democratic Italy." With a frankness and courage rarely displayed in intraparty relations, it breaks sharply with the Southern Democrats. Dissolution of the Rankin committee is called for, as well as an anti-lynching law and abolition of the poll tax. And its Senatorial nominee is pledged by the platform to "support measures legally to eliminate Bilbo from federal office and influence." We have yet to hear an unkind word from Mr. Dewey about comparable afflictions in the Republican camp.—The Nation, Sept. 14, 1946.

"It's Just a Lot of Hogwash"

Sometimes we find the truth in the strangest places! For example, a friend sends us a quotation from "Industrial Relations" for August of this year.

It says that a survey by the American Management Association—which, of course, represents the bosses—reveals that "the most pressing industrial relations problem at the moment is the need for better communications between employer and employee."

It would appear that "the boys down in the shop are pretty well fed up with the perfumed chatter which fills most employee publications. They are tired of generalities and sweet nothings. So far as they are concerned, it is just a lot of hogwash."

My, my, that's very interesting! But here's another sentence: "Is it any wonder that publications put out by some employers clutter the streets near the plant, while those of the union are taken home and read?"

No; we don't think there is anything very remarkable about that. You know, American workers are intelligent—the most intelligent in the world.—Labor.

WELL-WE "PLANNED THAT WAY"

By RAYMOND HOFSES, Editor, *Reading Labor Advocate*

If the collapse of the private-profit capitalist system were all that Socialists wanted they'd have plenty of cause for jubilation right now. For even though most people fail to understand what is causing the inconveniences of high prices, labor strikes, shortages, falling values and insecurity on the home front plus international conflicts which contain all the causes of war, Socialists have every right to point their finger and say: "See, here is what your profit system has done for you."

Unfortunately, however, most people just don't see. The average person fails to understand that there is a continuity in events and that his immediate problem is the natural consequences of what has been happening up to this time. And so it happens that a majority of Americans direct their gripe against everything but the private-profit system itself.

When people can't get homes and clothing and meat; when they see their savings shrink in buying power; when production lags; when international complications in the age of the atom bomb threaten the complete destruction of civilization itself, they blame results and refuse to look at causes.

ARMY AUTOS ROTTING

While veterans and civilians would give their eye teeth for an automobile, about 40,000 army vehicles are deteriorating as they stand idle for weeks and months at Atlanta, according to the *Journal* of that city.

Army chieftains give no explanation of this amazing situation.

NO COMPLIMENT

Lady (showing photograph)—Don't I look terrible?
He—Not on the photograph.

THE MARCH OF LABOR

Famine In India

The Indian Famine Emergency committee is urging the sending of 750,000 tons of American grain to that unhappy country. A circular from the committee explains that the lives of millions of Indians are at stake.

The appeal is a familiar one. India has a famine every few years. The most recent one occurred in 1943, when 1½ million persons died in Bengal. Nearly every American Sunday school scholar of the last 50 years must have engraved in his memory a picture of a dark skinned, spindly legged Indian child who obviously needs help from Christians in other lands.

Since Americans don't like to have anybody starving, the current request for grain no doubt will be met as it should be, but there will be some misgivings about the arrangements. It is one thing to relieve suffering caused by war or natural calamity and it is quite another thing to keep on subsidizing a system that produces its own recurrent calamities.

Great Britain has been the master of India for more than a century and a half. When the British came, India had prosperous textile and other industries, but most of them were ruined by British competition and control of tariffs and trade policies from London. As a result, millions of industrial workers had to return to dependence on agriculture.

Now there is less than an acre of land available per farmer. Poverty and illiteracy in turn have prevented the introduction of modern farm methods, with the result that the average yield of crops is exceedingly low. With the people constantly on the verge of starvation, every drought year brings a famine and the necessity for large food imports.

In recent years Britain has been making motions toward granting independence to India. The independence proposals lately have fed the flames of Hindu-Moslem enmity and thousands of Indians have been killed in riots.

Gratifying that India's religious problems are difficult, it may yet be doubted that they would be half so difficult if the people of India had been guided toward full use of their own country's resources for their own needs.

The United States is harvesting bumper crops of grain this year and can spare some of it to keep Indians from dying of starvation. It would be comforting, however, if we could be sure that our shipments are not used to prolong Britain's stranglehold over the economic life of India.—The Chicago Tribune.

"Tom" Stokes Has a Good Idea

Even columnists can't stomach the "blah-blah" which floods the American press and radio. His fellow newspaper men in Washington have voted "Tom" Stokes a reliable, accurate reporter. We think he is frequently "off the beam," but he's very much above the average. Therefore, the following, from one of his recent articles, is truly significant:

"Perhaps the best thing to do on a vacation is to get deep into the wilds somewhere, out of range of newspapers and radios—if it's possible any longer to find such a spot. This is the sober reflection of one who didn't."

It's a grand idea. We have said something like it many times in recent months. If the American people would shut off the radio, and toss the daily paper in the ashcan, and stick to that policy for 12 months, they would experience a tremendous uplift mentally and spiritually.—Labor.

WHY WORKERS REFUSE JOBS

The "Wall Street Journal" inadvertently gives the answer to complaints of labor-haters that a couple of million workers are drawing unemployment compensation while employers throughout the land are vainly crying for help.

The lamentations, according to the "Journal," come mainly from laundries, cleaning establishments, retail stores nad other service industries, where wages are now and have always been notoriously low.

These employers, whose income tax returns show they are "rolling in wealth," claim, the "Journal" reports, that they cannot pay the wages asked, and the workers insist they cannot live on the wages offered.

Of 21,029 medical officers in the armed services, 47 per cent say they will return to practice in former communities.

IN THE WIND

From THE NATION

Appreciation is due. From the Marshall, Missouri, Democrat-News: "To the people who voted for me, my sincere thanks. My wife thanks the ones who did not vote for me. She says I have so many friends, why get in that office and make a lot of enemies? (Signed) Felix Baker." (Mr. Baker was a candidate for county judge and lost.)

Furriners! Drat 'em. The Wall Street Journal reports that California orange growers say their future is menaced by "foreign competition." They mean Florida competition. These Californians have become used to thinking of their southeastern rivals as another country. No Florida oranges are ever admitted to California (bug danger, inspectors explain), and Florida won't let in any California oranges during its growing season.

We suspected as much. A letter to the editor of the Pontiac, Michigan, Daily Press complained: "Of the quite large number of relatives and acquaintances of mine who do not think, gamble, or use tobacco, I am sure that there are few, if any, who lean to the left."

Plain talk. The Toledo Blade, through circumstances involving the transposition of a line in a caption, reported that Supreme Court Justice Harold Burton "received the honorary degree of bickerings" at Western Reserve commencement.

Old-time religion. Want ad in the Bradenton, Florida, Herald: "Wanted — An elderly Christian couple to live in our apartment. No children or grandchildren or pets. Yours in Christ."

Amen, brother. Editor Frederick Sullens of the Jackson, Mississippi, News, believes folks in other states should get down on their knees and thank God that Bilbo "carried nothing but Mississippi." But pity the "pure folks" in Washington. Bilbo is chairman of the Senate District of Columbia Committee.

Maybe he knew the boss. Reviews of the new book "An Honorable Titan: A Biographical Study of Adolph S. Ochs," by Gerald W. Johnson, revealed interesting and divergent opinions. Lewis Gannett of the New York Herald Tribune rather fancied the book, but Orville Prescott in the New York Times says the book about his late publisher lacks the qualities of notable biographies and doesn't put the reader on familiar terms with him.

CO-OP TO PAY FARMERS REFUND OF \$1 MILLION

Richmond, Va. — A patronage refund of approximately \$1 million will be paid its farmer members by the Southern States Cooperative, it was announced July 18.

The Co-op reported a total volume including that of its affiliates for the fiscal year of about \$68 million, or an increase of \$11 million over previous years.

Southern States Co-op distributes feed, seed, and fertilizer and supplies farm products to co-op stores in Maryland, West Virginia, Delaware and Kentucky.

IT'S DIFFERENT!

The welcome mat is again out at Washington hotels. During all the years of the war emergency they greeted travelers with a cold and clammy eye. It took a lot of influence and a pocketful of cash to get a room.

Now things are different. The lush days are over, and the hotels would like to have 3,000 guests for that number of empty rooms.

MISSING PARTS HALT PRODUCTION

"For want of a shoe the horse was lost," etc. For lack of relatively insignificant but vital parts, many lines of manufactured products are not reaching the consumer.

William S. Middleton, dean of the University of Wisconsin Medical School, reported that there were only 46 cases of typhoid, including two deaths, and only one case of lockjaw.

What you say doesn't count as much as how you say it and to whom you say it and when you say it!

LOYAL TO "THE HOUSE"

A member of the National House of Representatives was awakened by his wife one night with: "John, there are burglars in the house!"

"You must be mistaken, my dear," replied the son, sleepily. "There may be a few in the Senate, but in the House—the idea is preposterous."

The Philco Corporation complains that radio sets are piling up because it cannot get copper wire, and that it will have to cut down on refrigerators unless it can obtain some special steel.

A San Francisco company says it could triple production of stoker-fired furnaces if it could find a supply of needed motors.

THE WALL STREET SKID

Not being "in the market," most workers will have only an academic interest in the recent drop in stock values that has thrown the New York Stock Exchange into a violent tailspin. Nevertheless, it should interest working people everywhere to know what topnotch spokesmen for the capitalist system think about the latest slump in "security" values.

From the "Wall Street Journal," conservative organ of the investing and stock-gambling fraternity, we get word that "consumer buying" is an important factor in the Wall Street flop. The "Journal" reports that people everywhere are saying: "Prices are too high." This, it comments, means, among other things, that the cost of living is straining the family budget. It also says that consumer buying is the key to what lies ahead and interprets the recent breaks in stock values as reflecting a fear of a sharp cut in consumer buying.

If our readers think we have used the words "consumer buying" to excess, we must reply that we did so for a purpose. What we want to emphasize is that at least one prop of the capitalist economy is woefully weak.

What the private-profit economy needs—and cannot exist without—are two in number. One is workers who can be induced to produce more value than they receive, thus creating a surplus for owners. The second requirement is markets in which to dispose of the surpluses which workers create but never get.

In times of an expanding economy the surplus takers can supply their own market by building new plants and enlarging their holdings. But the days of economic expansion are over—so far as the internal American economy is concerned. From now on out the people who own the machinery of industry and collect the surpluses must seek investments and customers throughout the entire world. And unless they succeed in finding an outlet for their surpluses, "securities" become less secure.

When workers consider where this nation may be taken by the surplus-takers' search for customers they may come to the conclusion that their interest in Wall Street's decline is more real and personal than they had imagined. For it is that need for customers which develops the industrial and commercial rivalries which the late President Woodrow Wilson correctly described as the field in which the "seeds of war" are planted. And in the next war, as in all the wars that capitalism has caused, it will be the working people who will do most of the dying.

Our reason for discussing capitalism's weakness and in pointing to the almost-certain consequences of it is to suggest that the stock market slump should give the American people an added reason for establishing a new and different economy.

Socialists offer an economy under which workers would not have to depend upon the ability of owners to sell surpluses. Under Socialism workers would produce primarily for use and foreign trade would be based upon the desire of the people to get what they lack instead of upon the pressing necessity of owners to get rid of what they do not need.

When we Americans produce wealth for no other purpose than to elevate our standard of living we'll not have to worry about getting customers. We'll BE the customers as well as the producers. And when we have produced as much as we need or want we'll stop!—Reading Labor Advocate.

Good News for the Afflicted

Two new and spectacular developments on the health front! The American Chemical Society reveals that a diet of powdered milk and eggs cuts down the recovery time of sick and wounded persons by a third. The discovery is said to have been made during study of starved war victims.

A "miracle" drug derived from oat hulls is hailed as one of the world's most effective germ killers, taking its place alongside penicillin. It is credited with having saved the lives of many soldiers who returned home with wounds that would not heal.

Tests being made on mice are declared to have produced satisfactory results on highly infectious disease germs.

Think! If your brain will but extend

As far as what your hands have done,

If but your reason will descend

As deep as where your feet have gone,

The walls of ignorance will fall

That stood between you and your world,

And from its bloody pedestal

The last god, Terror, shall be hurled.

—Arturo Giovannitti.

How Power Trust Sabotages Rural Electric "Co-ops"

Claude R. Wickard, former secretary of agriculture and now head of the Rural Electrification Administration, is a very conservative gentleman, but the methods used by the "Power Trust" against the farm electric "co-ops" have opened his eyes and made him "hot under the collar." In a speech, Wickard said:

At first, when the R.E.A. was getting started, "the Calamity Junes of the commercial power companies predicted wholesale failures among the cooperatives." But, the R.E.A. proved a huge success.

When propaganda failed to stop the R.E.A., the Power Trust turned to more direct methods, such as "cream skimming" and "spite lines."

"Some people may have the idea that private utilities have stopped such tactics," Wickard said, "but I would like to give you a recent example which has come to my attention."

"A number of farmers along a rural highway in Southwestern Ohio had tried for years to get electricity from the Columbus and Southern Power Company. The company was able to get some of its lines in service before the 'co-op' could."

"The wires were so close together as to constitute a grave safety hazard, so the 'co-op' was forced to take down its lines."